

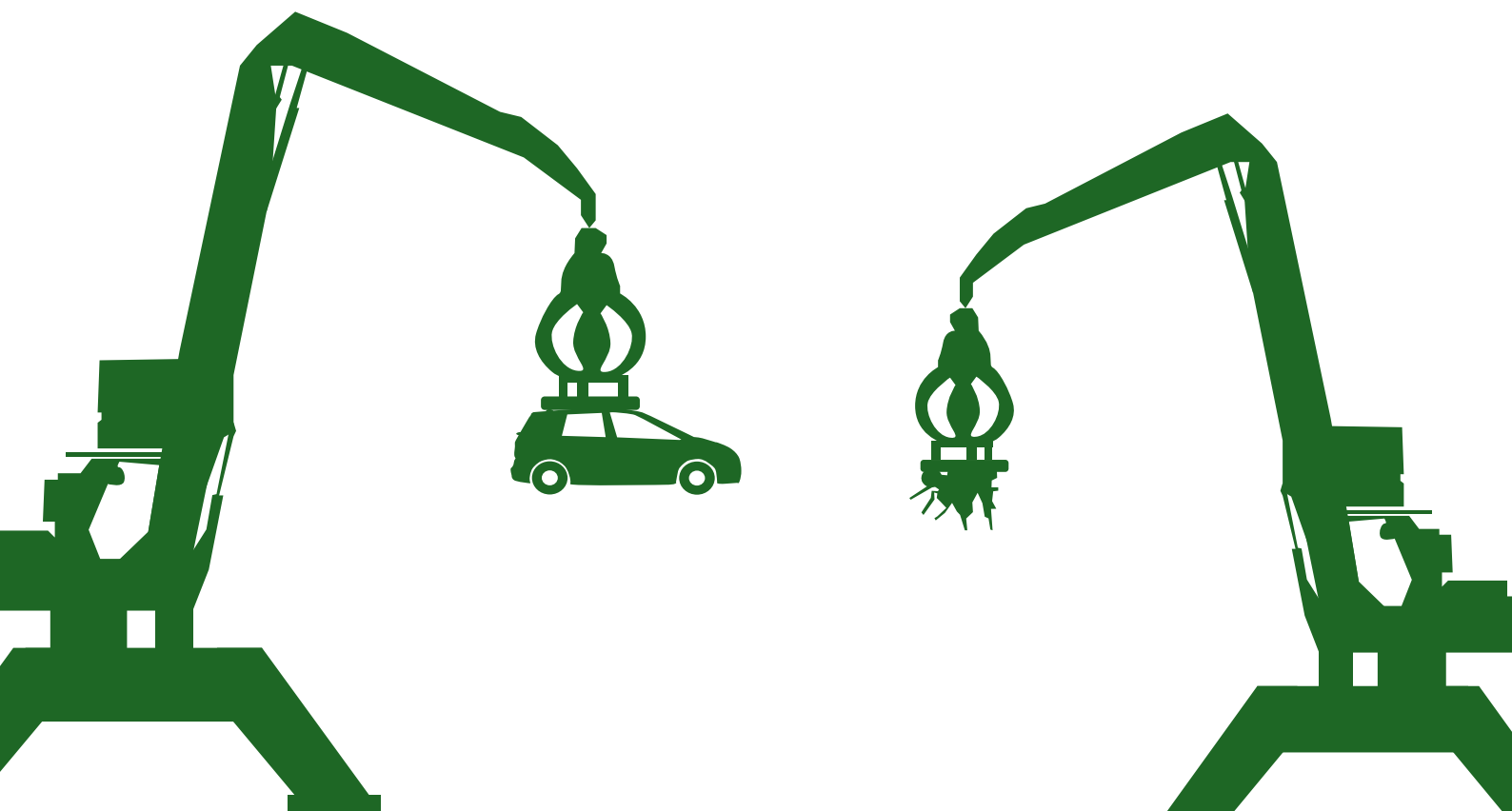


Länsstyrelserna

RUS – Regional utveckling & samverkan i miljömålssystemet

VÄGLEDNING

för bilåtervinnare med fokus på näringslivets
arbete med miljömålen och det ekologiska
perspektivet i Agenda 2030



Om RUS

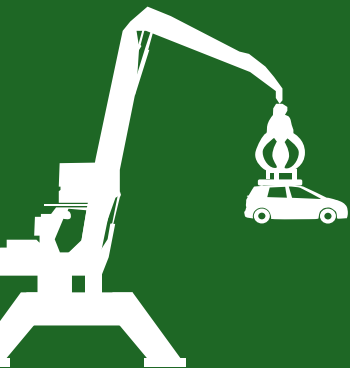
RUS står för Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet och svarar för gemensamma uppgifter och samordning i det regionala miljömålsarbetet, särskilt mellan länsstyrelserna och Skogsstyrelsen på regional nivå, men också andra berörda parter, framför allt nationella myndigheter och kommuner.

Viktiga delar av arbetet är:

- miljömålsens integrering och användning i åtgärdsarbetet,
- regional årlig uppföljning, indikatoruppdateringar och fördjupad utvärdering,
- utveckling av miljömålsuppföljning och miljöinformationsförsörjning,
- revidering av regionala mål,
- information, kommunikation och gemensamma arrangemang.

RUS finansieras av anslag via Naturvårdsverket. För mer information om RUS hänvisas till www.rus.lst.se.

Titel: Vägledning för bilätvinnare med fokus på näringslivets arbete med miljömålen och det ekologiska perspektivet i Agenda 2030
Beställare: RUS – Länsstyrelserna i samverkan
Utgivare: Länsstyrelsen Skåne genom RUS – Länsstyrelserna i samverkan
Utgivningsår: 2019
ISBN-nummer: 978-91-7675-152-7
Rapportnummer: 2019:13
Webbplats: www.rus.lst.se



Vägledning för bilåtervinnare med fokus på näringslivets arbete med miljömålen och det ekologiska perspektivet i Agenda 2030

Kärnan i det svenska bilåtervinningssystemet består av bildemonterare och fragmenteringsföretag. Även försäkringsbolag, bilverkstäder, materialåtervinnare och råvaruproducenter som köper reservdelar/material samt kommunernas tillsynsenheter är viktiga aktörer.

Biltillverkare ska uppfylla sitt producentansvar att omhänderta uttjänta fordon, dvs återvinna gamla bilar på ett korrekt sätt enligt förordningen SFS 2007:185, producentansvar för uttjänta fordon. Bilar ska återvinnas till 95 %. Till sin hjälp har biltillverkarna bildemonterare, som tar emot och demonterar den uttjänta bilen.

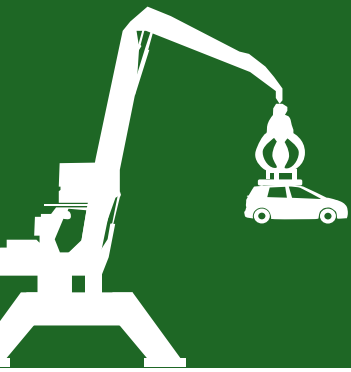
Bildemonteraren har bl. a att följa Bilskrottningsförordningen, SFS 2007:186, som innehåller en mängd miljörelaterade krav.

Det finns i stort sett två olika typer av bilar som skrotas: 1) bilar som krockat och som försäkringsbolagen löser in, eftersom de bedömer att reparationskostnaderna blir för höga i förhållande till bilens marknadsvärde. Dessa har reservdelar som kan säljas vidare och som ger möjligheter till intäkter som kan balansera kostnaderna för transport och miljösanering. 2) uttjänta bilar, så kallade ELV-bilar (ELV är förkortning för End-of-Life-Vehicle). Bilen är både gammal och slutkörd. Även denna bil behöver tas omhand och miljösaneras.

När en bil miljösaneras uppstår kostnader för hantering av oljor, glykol, plast, destruktion av krockkuddar och annan pyroteknisk utrustning, tömning och omhändertagande av gas till bilens klimatanläggning, däck med mera. Finansieringen sker genom försäljning av råmaterial som är metaller, järn, aluminium, koppar och i bästa fall en katalysator, om den är kvar och hel.

EU:s mål är att minst 95 procent av en bil ska kunna återvinnas. Det europeiska ELV-direktivet (End of Life Vehicles Directive, direktivet gällande producentansvar för uttjänta fordon) har varit framgångsrikt men kommer att ses över och anpassas till nya förutsättningar. Översynen ska vara klar senast den 31 december 2020. Översynen av ELV-direktivet kommer sannolikt att ställa högre krav på rutiner för avregistrering av bilar och på ökad tillsyn för att minska illegal hantering av reservdelar och återvinning. Plasten i bilarna bör återvinnas i större omfattning. En modern bil innehåller cirka 200 kilo plast. Viktmässigt kommer plasten att öka framgent, då bilarna tenderar att väga mer, även om biltillverkarna inte procentuellt ökar andelen plast i bilarna. Att återvinna plasten i bilarna är nyckeln till en fortsatt hög återvinningsgrad och en bättre miljö. Elbilarna innehåller nya kritiska material. Samtidigt finns stort intresse för återanvändning av uttjänta elbilsbatterier.

Bilåtervinningsbranschen har liknande utmaningar i hela Europa. De auktoriserade aktörerna måste konkurrera med aktörer utanför det legala systemet. Problemet med bilar som inte kommer in till miljöriktig återvinning är mycket stort i hela EU. Bilar i stort antal försvinner ut ur Europa. Begagnade fordon och reservdelar från industriländer har blivit alltmer eftersökta handelsvaror i vissa utvecklingsländer. Det har även resulterat i att föråldrade och icke fungerande fordon samt reservdelar från dessa exporteras. Dessa innehåller ofta farliga ämnen som ger allvarliga konsekvenser på människors hälsa och miljö– särskilt när de blir avfall och hanteras på olämpligt sätt. Därför är sådana transporter strängt reglerade i Sverige och Europeiska Unionen (EU). Det är exempelvis förbjudet att exportera farligt avfall från Sverige ut ur EU och OECD. Det är cirka 1 promille av de beräknade gränsöverskridande avfallstransporterna som omhändertas på ett miljöriktigt sätt. Det är därför viktigt att det som vi anser vara avfall tas omhand på ett ur miljösynpunkt godtagbart sätt. Det skapar många problem att så få bilar kommer in till korrekt återvinning i Europa.



Vägledning för bilåtervinnare med fokus på näringslivets arbete med miljömålen och det ekologiska perspektivet i Agenda 2030

Ur miljösynpunkt är det problematiskt att bilarna hamnar i länder med bristfällig eller obefintlig bilåtervinning. Det saknas idag tillförlitliga data för att hålla koll på vilka bilar som förs ut ur länderna. Systemen i länderna behöver förbättras och även samarbetet mellan länderna.

Varför ska bilåtervinnare arbeta med miljömålen och Agenda 2030?

Alla bilåtervinnare måste ha bilskrotningsauktorisering för att få bedriva verksamhet. För att följa gällande miljökrav behövs utrustning, verktyg och utbildning samt tillstånd för tömning av gas till bilens klimatanläggning, tillstånd för hantering och destruktion av krockkuddar och annan pyroteknisk utrustning, dräneringsutrustning och tät ytbeläggning för ej dränerade fordon. Flera av de seriösa bilåtervinnarna har valt att arbeta med miljö- och kvalitetscertifiering enligt tredjepartsprincipen antingen genom ISO eller branschcertifiering, med årliga revisionsrapporter.

Oseriösa bilskrotare skapar miljöproblem. Avsaknad av utrustning gör att miljöfarliga ämnen hamnar i marken och ofta förekommer olovlig dumpning ute i naturen. En lösning på problemet med oseriösa bilskrotare kan vara att införa krav på tredjeparts miljöcertifiering. En miljöcertifiering innebär en genomlysning av verksamheten. Det bidrar till att verksamheten arbetar systematiskt och strukturerat med miljöfrågorna och leder även till förbättrad lönsamhet och god arbetsmiljö.

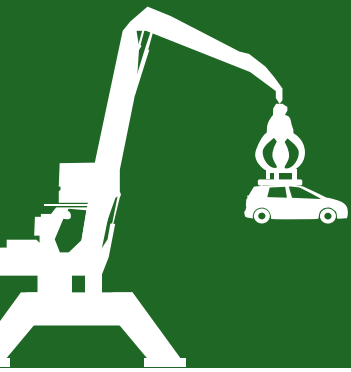
En annan lösning vore att tillsynen som kommunerna ansvarar för, utförs i alla kommuner samt på ett enhetligt sätt över landet.

Arbetet med miljömålen och Agenda 2030 skulle kunna ingå antingen i kommunernas tillsyn, eller i en tredjeparts-certifiering.

Vad tjänar mitt företag på att jobba med miljömålen?

Miljö- och hållbarhetsarbete skapar kostnadseffektivitet och affärsnytta i verksamheten.

Exempel på detta är att det finns en potentiell marknad för plast från uttjänta bilar. Om bildemonteraren plockar ut plasterna och maler ner dem på plats, skulle 5000 ton plast per år materialåtervinnas istället för att energi-återvinnas. Det innebär lågt räknat en besparing på drygt 10 000 ton koldioxid per år. Det finns möjligheter för bildemonteraren att öka materialintäkten genom att sälja återvunnen plast i strimlad form istället för som idag låta plasten följa med karossen. För serviceföretagen och fragmenteringsföretagen är potentialen ännu större då det kostar pengar att göra sig av med plasten eller hantera plasten. I förlängningen vinner även tillverkande industri på att plast från uttjänta fordon samlas in och återvinnas.



Vägledning för bilåtervinnare med fokus på näringslivets arbete med miljömålen och det ekologiska perspektivet i Agenda 2030

Dessa miljömål är mest väsentliga för bilåtervinnare



Begränsad klimatpåverkan



Frisk luft



Giftfri miljö



Skyddande ozonskikt



Grundvatten av god kvalitet



Grundvatten av god kvalitet

Tips på vad företaget kan göra

- Här finns en lathund på vad ditt företag bör gå igenom, utifrån de för er verksamhet ovan nämnda väsentliga miljömålen; *Att påbörja ett strukturerat miljöarbete som Bilåtervinnare*
- Informera styrelsen årligen med utgångspunkt av det arbete som gjorts för att uppfylla Sveriges miljömål, samt vad som kan förväntas av företaget i framtiden på miljöområdet.

Bakgrunden till denna vägledning

Denna vägledning är framtagen av Länsstyrelsen Skåne tillsammans med BIL Sweden. Den är en del i vägledningmaterialet ”Näringslivets arbete med miljömålen och Agenda 2030” har tagits fram inom ramen för ett projekt under åren 2018 till 2019 initierat av RUS (Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet) som drivs av länsstyrelserna. Förutom branschspecifika vägledningar har även tagits fram generell vägledning, dels riktad till företag, med fokus på små- och medelstora företag, dels riktad till myndigheter, kommuner och offentliga organisationer. I arbetet har deltagit representanter från länsstyrelserna, Karlstads kommun, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Företagarna, Svenskt Näringsliv och regeringens tidigare miljömålssamordnare för näringslivet. Materialet är fastställt av RUS styrgrupp samt länsstyrelsernas kontaktlänsråd för miljömål.

Allt material finns att tillgå på RUS hemsida: www.rus.lst.se samt även på hemsidan för Sveriges Miljömål: sverigesmiljomal.se.

Länsstyrelse och kommuner har en roll att verka för miljömålen och Agenda 2030 i samhället regionalt och lokalt. Företagen är central aktör om målen ska kunna nås. Ambitionen är att vägledningmaterialet ska bli till nytta för företag och myndigheter och även stimulera till nya samverkansprocesser som understödjer kunskapsöverföring och andra initiativ i länen och kommunerna.

